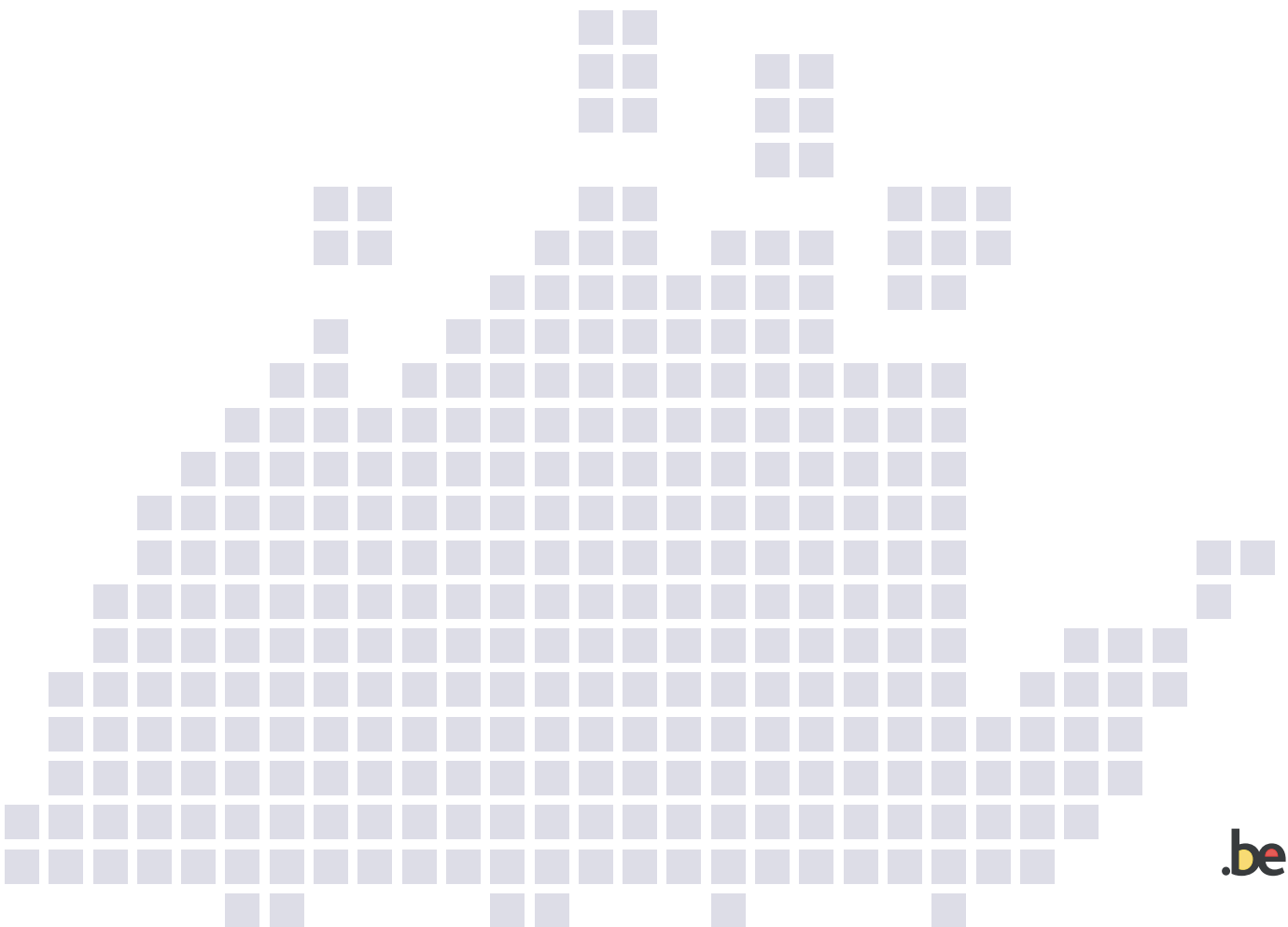

POD | Maatschappelijke Integratie
SPP | Intégration Sociale

FOCUS nr.2 STRIJD TEGEN DAK- EN THUISLOOSHEID

I. INLEIDING

De Europa 2020 strategie heeft als een van de doelstelling om tegen 2020 het aantal personen die leven in armoede of met sociale uitsluiting worden geconfronteerd met 20 miljoen te verminderen. België heeft zich geengageerd om tegen 2020 380.000 personen uit de armoede of de sociale uitsluiting te helpen¹. Thuislozen vormen een specifieke doelgroep in het kader van deze doelstelling. Het versterken van de strijd tegen dakloosheid en slechte huisvesting is één van de 6 strategische doelstellingen van het 2de Federale Plan Armoedebestrijding².

Het aantal daklozen in ons land blijft vandaag moeilijk te meten. Volgens de 'EU Employment and Social Situation Quarterly Review' van juni 2012 zouden er in België 17.000 daklozen verblijven³.

De definitie van dakloosheid, of 'thuisloosheid'⁴, is veel breder dan daklozen die op straat slapen, hetgeen het algemeen gekend beeld is. Volgens de ETHOS-typologie bestaan er vier vormen van uitsluiting gekoppeld aan huisvesting, al naar gelang de personen:

- dakloos zijn (zij slapen op straat)
- geen huisvesting hebben (met een onderkomen, maar voorlopig in verblijfsinstellingen of -tehuizen)
- met problematische huisvesting (dreiging van harde uitzetting omwille van kortlopende huurcontracten, uitzettingen, huiselijk geweld)
- met onaangepaste huisvesting (in caravans op illegale sites, menonwaardige huisvesting, in omstandigheden van zware overbevolking).

Tijdens het Belgische voorzitterschap van de Europese unie werd in december 2011 een Europese consensusconferentie georganiseerd die als doel had de strijd tegen de dak- en thuisloosheid duidelijk te omschrijven. De jury kwam tot de conclusie dat een opvolgingssysteem op nationaal noodzakelijk is om de evolutie van de problematiek te kunnen sturen.

In deze focus wordt dieper ingegaan op de maatregelen die door POD MI worden betoelaagd in de strijd tegen dak- en thuisloosheid, en in het verlengde hiervan op de maatregelen die toegang tot huisvesting voor kansarmen bevorderen.

Een dakloze wordt in deze nota gedefinieerd als: de persoon die niet over een eigen woonegelegenheid beschikt, die niet de middelen heeft om daar op eigen krachten voor te zorgen en daardoor geen verblijfplaats heeft of die tijdelijk in een tehuis verblijft in afwachting dat hem een eigen woonegelegenheid ter beschikking wordt gesteld⁵.

¹ Nationaal Hervormingsprogramma 2012: http://www.mi-is.be/sites/default/files/doc/nhp_2012.pdf

² Federaal Plan Armoedebestrijding: http://www.mi-is.be/sites/default/files/doc/fpa_2012_nl.pdf

³ Dit cijfer houdt geen rekening met illegalen. EU Employment and Social Situation Quarterly Review. June 2012.

⁴ Het fenomeen van dakloosheid, of «thuisloosheid», - uitdrukking gekozen door de Jury van de Europese Consensusconferentie over dakloosheid - is een complex probleem. Om het te begrijpen beveelt de Jury van de Conferentie het gebruik van de ETHOS-typologie aan: http://www.mi-is.be/sites/default/files/doc/2011_03_24_final_jury_receomediations_nl.pdf

⁵ Zie omzendbrief van 07 mei 2007: http://www.mi-is.be/sites/default/files/doc/omzendbrief_7_mei_2007_.pdf

2. GEGEVENS VAN DE POD MI IN VERBAND MET DE STRIJD TEGEN DAKLOOSHEID EN THUISLOOSHEID

De POD MI beschikt over talrijke instrumenten om de huisvesting van thuisloze personen te verbeteren en om dakloosheid te bestrijden:

- Een leefloon (LL) dat voor 100 % ten laste wordt genomen door de federale overheid (2.1.)
- Installatiepremies en de tussenkomst in de installatiekosten (2.2.)
- Huurwaarborgen (2.3.)
- Doorgangswoningen (2.4.)

2.1 Leefloners aan 100 % terugbetaald aan de OCMW's

Wanneer een persoon zijn hoedanigheid als dakloze verliest en voldoet aan de wettelijke verplichtingen (i.e. niet voldoende bestaansmiddelen hebben, wettelijk in België verblijven, ...), ontvangt het OCMW gedurende twee jaar een terugbetaling van het leefloon aan 100 %.

Tabel I: Ex-daklozen met een 100% terugbetaalde leefloon

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Jaarlijks aantal	1.898	2.773	2.960	3.416	3.719	4.508	5.570	6.051	5.423
In percentage van het aantal leefloners	1,6%	2,3%	2,5%	2,8%	2,9%	3,4%	3,9%	4,0%	3,7%

In 2011 hebben niet minder dan 5.423 personen een leefloon verkregen waarvoor het OCMW 100% kan terugvorderen van de POD Maatschappelijke Integratie. Dit betekent echter niet dat 5.423 personen uit een toestand van dakloosheid ontsnapt zijn in 2011. Onder de begunstigden van een leefloon aan een percentage van 100 % in 2011 vinden we immers:

- personen waarvan het recht tijdens het jaar aanvangt
- personen waarvan het recht tijdens het jaar eindigt
- personen een leefloon onderbroken ontvangen gedurende verschillende jaren (met periode waar men geen leefloon ontvangt ertussen)

Zo hebben 1.531 ex-daklozen hun recht aangevangen in 2011, tegenover 339 die het hebben beëindigd, terwijl 3.553 anderen hun leefloon onderbroken hebben ontvangen gedurende verschillende jaren.

Uitgedrukt in percentage van het jaarlijks aantal leefloners, blijft het aantal ex-daklozen nog steeds hoog in 2011, ondanks een lichte daling in vergelijking met de vorige twee jaren. Het gaat immers om 3,7 % leefloners.

Van deze begunstigden was 57,6 % vrouwen, 33 % was tussen 18 en 24 jaar en 47,1% tussen 25 en 44 jaar, 77,8% had de Belgische nationaliteit, tegenover 17,2% niet-EU-onderdanen. De verhouding tussen mannen en vrouwen binnen de diverse leeftijdsgroepen is gelijkaardig.

2.2 Installatiepremies en de tussenkomst in de installatiekosten

2.2.1 Inleiding

Daklozen en campingbewoners die ermee akkoord gaan om in een woning in te trekken en die zo hun hoedanigheid van dakloze of van campingbewoner verliezen, kunnen één maal in hun leven een beroep doen op een installatiepremie via het OCMW. Deze premie, en de tenlasteneming door de federale Staat van de tussenkomst in de installatiekosten in een woning voor behoeftige asielzoekers, zijn middelen voor de preventie van dakloosheid en dragen bij tot het fundamentele recht op huisvesting.

2.2.2 Reglementaire basis

Er liggen drie reglementeringen die aan de basis liggen van deze middelen:

- *De installatiepremies toegekend volgens het Recht op Maatschappelijke Integratie (RMI)*: het gaat om een premie die eenmaal in het leven van een leefloner, die zijn hoedanigheid van dakloze verliest, kan toegekend worden.
- *De installatiepremies toegekend krachtens de organieke wet (Org. Wet)*: deze premies zijn bestemd voor personen die, ofwel ten laste zijn van het systeem van sociale zekerheid of van maatschappelijke dienstverlening, ofwel personen wier inkomsten lager zijn dan een bepaalde grens. Daarenboven mogen zij geen installatiepremie genoten hebben krachtens een andere reglementering.
- *De installatiekosten volgens het Recht op Maatschappelijke Hulp (RMH)*: het gaat om een tussenkomst in de installatiekosten voor de huisvesting van behoeftige asielzoekers die voor de eerste maal maatschappelijke dienstverlening ontvangen van een OCMW.

Verderop in het document zullen wij spreken van installatiepremies wanneer we het hebben over deze drie instrumenten.

2.2.3 Evolutie van het aantal begunstigden

Het aantal installatiepremies geven een beeld van de het aantal personen die de toestand van dakloosheid, zij het soms slechts tijdelijk, hebben verlaten. De installatiepremie wordt toegekend aan personen die een woning hebben gevonden. Deze gegevens geven echter geen exacte informatie over het aantal personen dat momenteel dakloos is in ons land.

Uit de gegevens van de POD MI blijkt dat het jaarlijks totaal aantal personen dat een installatiepremie of een tussenkomst in de installatiekosten verkrijgt sterk is toegenomen sinds 2003. Dit cijfer stijgt van 1.682 personen in 2003 tot 9.431 in 2011, ofwel bijna 6 keer meer.

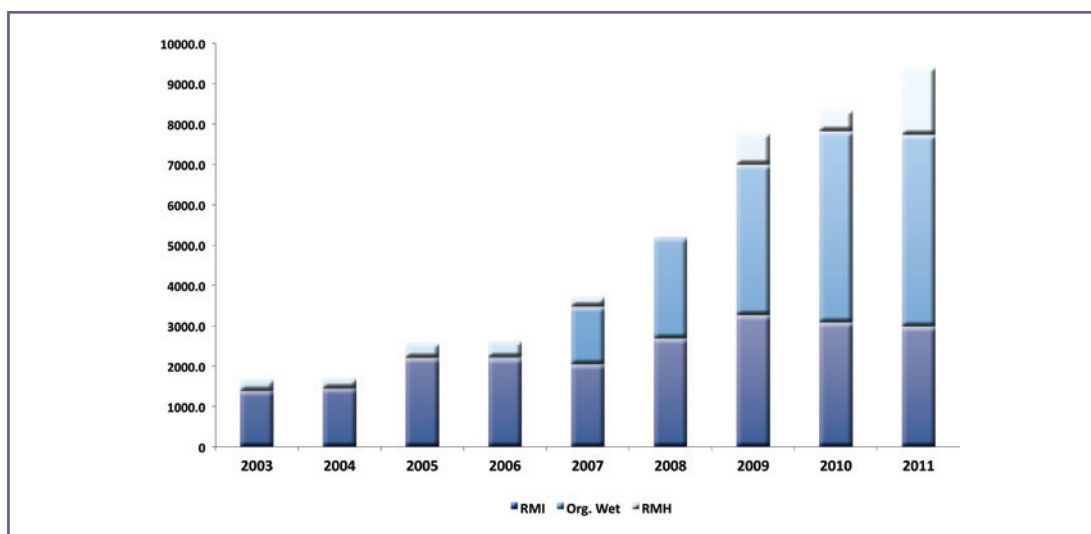
Tabel 2: jaarlijks aantal installatiepremies

	RMI	Org. Wet	RMH	Totaal
2003	1.387	0	295	1.682
2004	1.450	0	266	1.716
2005	2.202	5	370	2.577
2006	2.189	31	414	2.634
2007	2.050	1.426	264	3.740
2008	2.689	2.504	7	5.200
2009	3.269	3.727	798	7.794
2010	3.083	4.743	535	8.361
2011	2.983	4.757	1.691	9.431

Deze snelle stijging van het aantal premies toont aan dat een steeds grotere groep (ex)daklozen een woning betreft.

De evolutie van het aantal premies verschilt van wet tot wet. De premies toegekend op basis van de organieke wet vertegenwoordigde 50,4 % van het totaal in 2011, tegenover 1,2 % in 2006. Deze premies hebben sinds 2007 een snelle groei gekend.

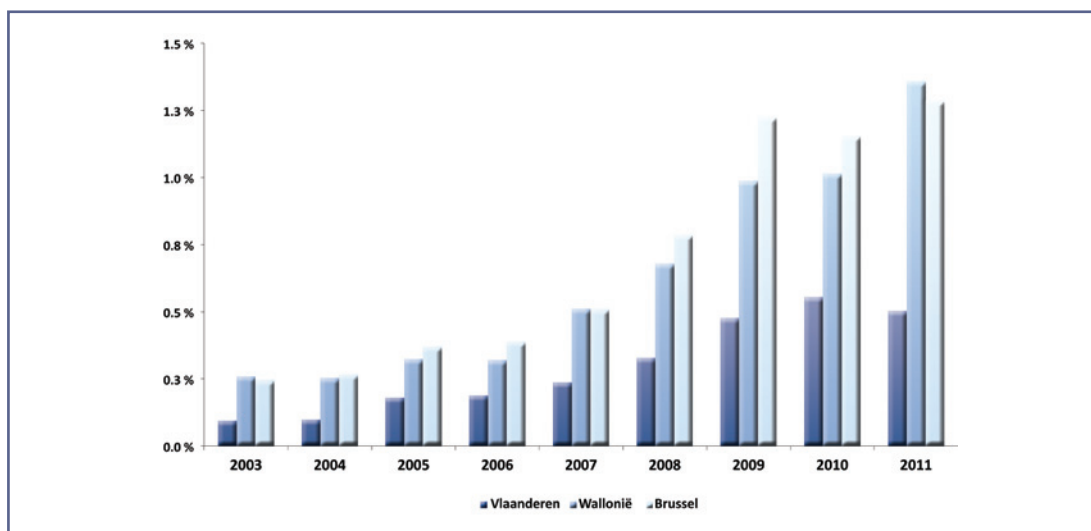
Grafiek 1: evolutie van het aantal installatiepremie's volgens het soort wet

Het aantal installatiepremie's toegekend krachtens het RMI is gematigder geëvolueerd over de periode 2006-2011, in 2011 nam dit onderdeel 31,6 % van het totaal in. De evolutie van de tussenkomsten in de installatiekosten was meer onregelmatig. Tijdens de piek van 2011 bedroegen zij 17,9 % van het aantal toegekende premies. Deze piek moet in verband gebracht worden met de verzadiging van de opvangcentra in 2011. Deze had tot gevolg dat een aantal nieuwe asielzoekers hun opvangcentrum op vrijwillige basis konden verlaten en financiële steun konden aanvragen bij het OCMW's⁶.

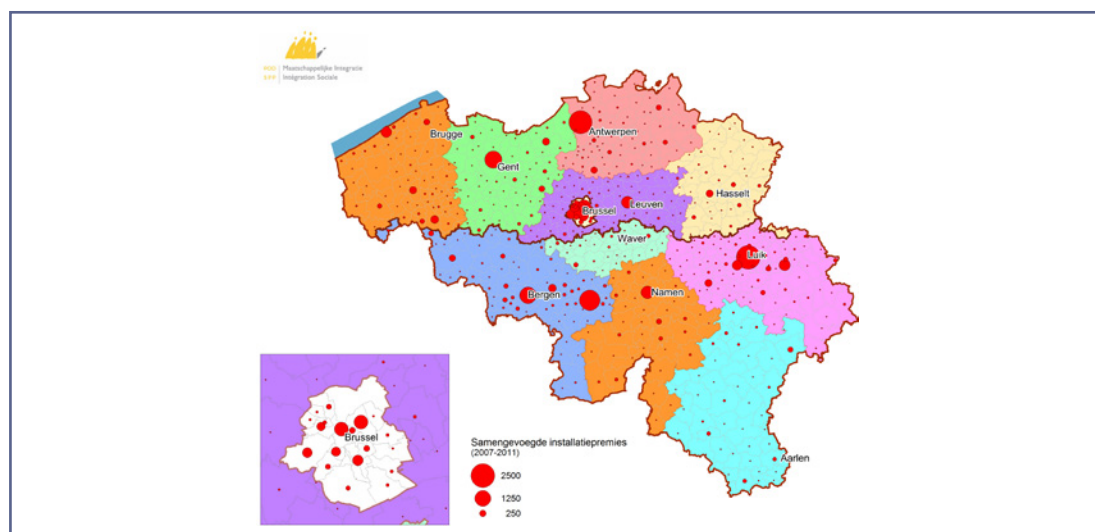
Onderstaande grafiek geeft de verdeling weer van de installatiepremie's in functie van de bevolking van de gewesten (i.e. ratio van het aantal installatiepremie's in vergelijking met de bevolking). In 2011 is Wallonië het Brussels Hoofdstedelijk Gewest voorbijgestoken. Deze twee gewesten hebben steeds een hoger installatiepremie-ratio gekend in vergelijking met Vlaanderen.

Grafiek 2: installatiepremie-ratio's volgens het gewest

⁶ De asielzoekers ontvangen materiële hulp in de opvangstructuren beheerd door het federaal Agentschap voor de opvang van asielzoekers (Fedasil) of door haar partners (waaronder de OCMW's). Bij gebrek aan een gestructureerde oplossing voor de materiële hulp, kunnen de nieuwe asielzoekers financiële hulp vragen van de OCMW's.

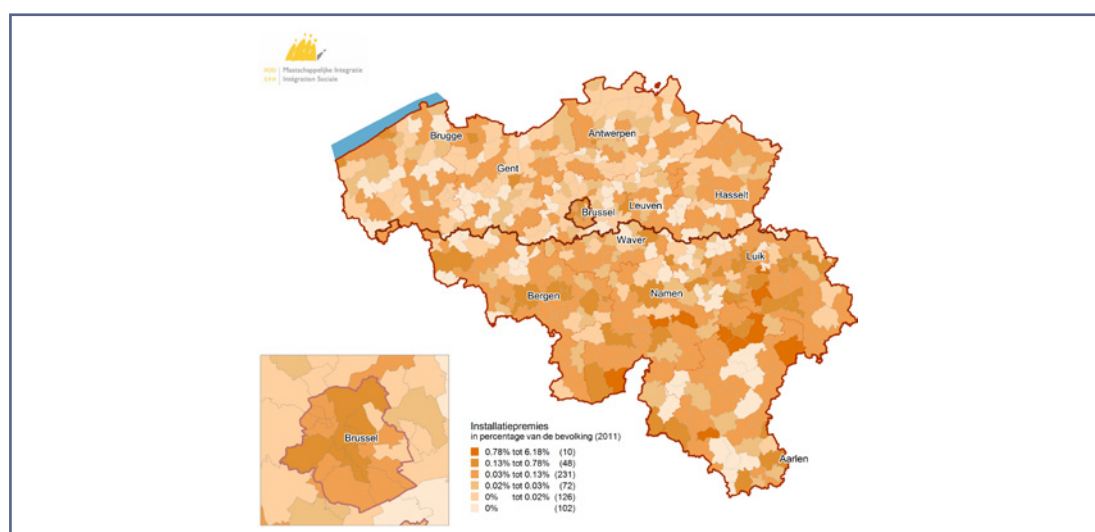
Via onderstaande kaart⁷ worden de gemeenten voorgesteld in functie van het gecumuleerd aantal premies toegekend over de periode 2007-2011.

Uit deze kaart blijkt dat de grote steden de meeste installatiepremie's hebben toegekend gedurende de periode 2007-2011. Onder deze steden bevinden zich, in volgorde van belangrijkheid, Luik, Antwerpen, Charleroi, Gent, Bergen, Brussel, Schaarbeek, Namen en Leuven.

Onderstaande kaart van België toont de per gemeente het aantal installatiepremie's dat werd vertrekt per 1.000 inwoners. Van de negen grote steden waar de meeste premies werden uitbetaald zijn Bergen en Luik degenen met de hoogste premie-ratio's in 2011.

Er moet echter opgemerkt worden dat de gemeenten met de hoogste premie-ratio's van het gehele rijk niet de grote gemeenten zijn, maar gemeenten met een beperkt inwonersaantal. Zo zijn Herbeumont, Gouvy, Trooz, Yvoir en Rendeux vijf gemeenten waar meer dan 10 dossiers installatiekosten op 1.000 inwoners werden toegekend in 2011, tegenover minder dan 1 tussenkomst voor de installatiekosten per 1.000 inwoners op Belgische niveau⁸. Op te merken is dat deze vijf gemeenten zich om minder dan 50 km van een opvangcentrum voor asielzoekers bevinden.

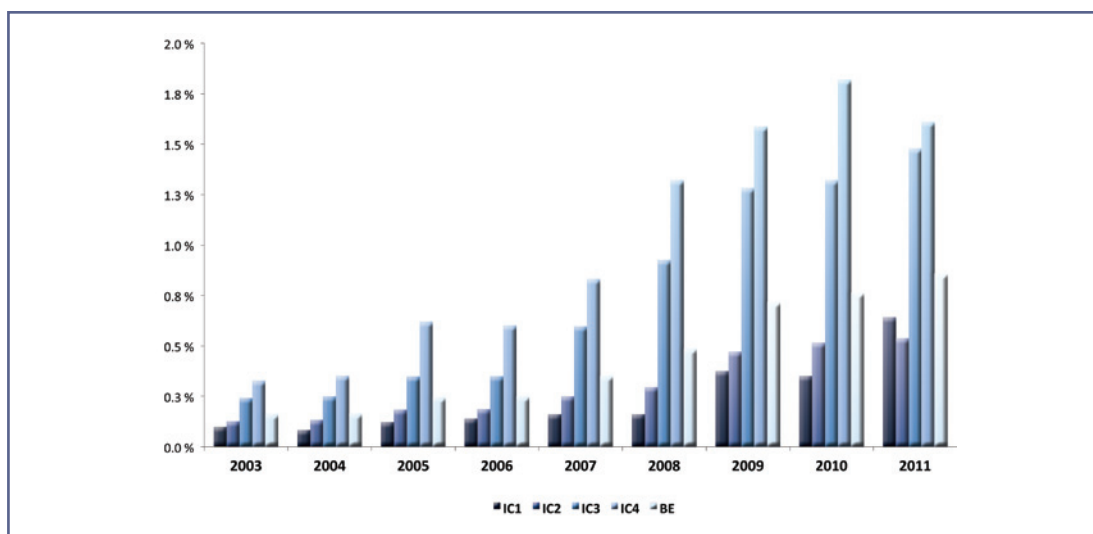

⁷ Er zijn interactieve kaarten beschikbaar op de internetsite van de POD MI: <http://sppis.geosolutions.be/geodashboard/mainFrameset.jsp?profile=2>

⁸ In 2011 heeft de gemeente Herbeumont 93 dossiers installatiekosten toegekend voor een bevolking van 1.554 inwoners. Met 60 dossiers installatiekosten per 1.000 inwoners overschrijdt deze gemeente ver het gemiddelde percentage van België dat 0,16% bedraagt.

In de volgende grafiek wordt de premie-ratio weergegeven volgens inwoners cluster (OCMW's worden onderverdeeld in 4 clusters zie bulletin voor methodologie) De vijf grote steden (IC4) en de cluster⁹ van grote gemeenten (IC3) hebben de hoogste premie-ratio's.

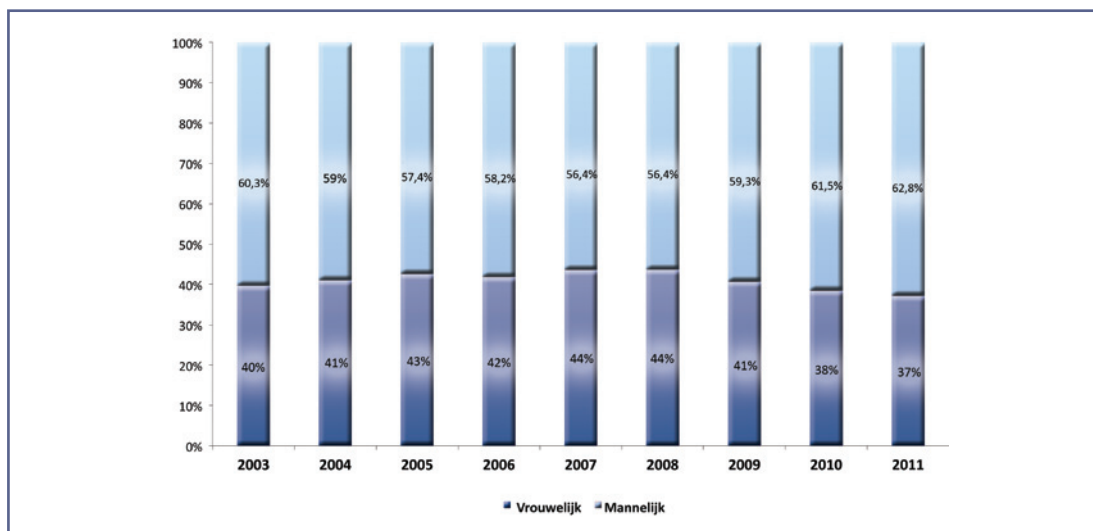
Grafiek 3: installatiepremie-ratio's volgens inwonerscluster

2.2.4 Profiel van de begunstigden

De begunstigden van de installatiepremies zijn hoofdzakelijk mannen en dit ongeacht het soort premie¹⁰. Globaal waren meer dan 6 begunstigden op 10 van het mannelijk geslacht in 2011. Het aantal vrouwen daalt sinds 2009 voortdurend.

Grafiek 4: verdeling van de installatiepremies volgens geslacht

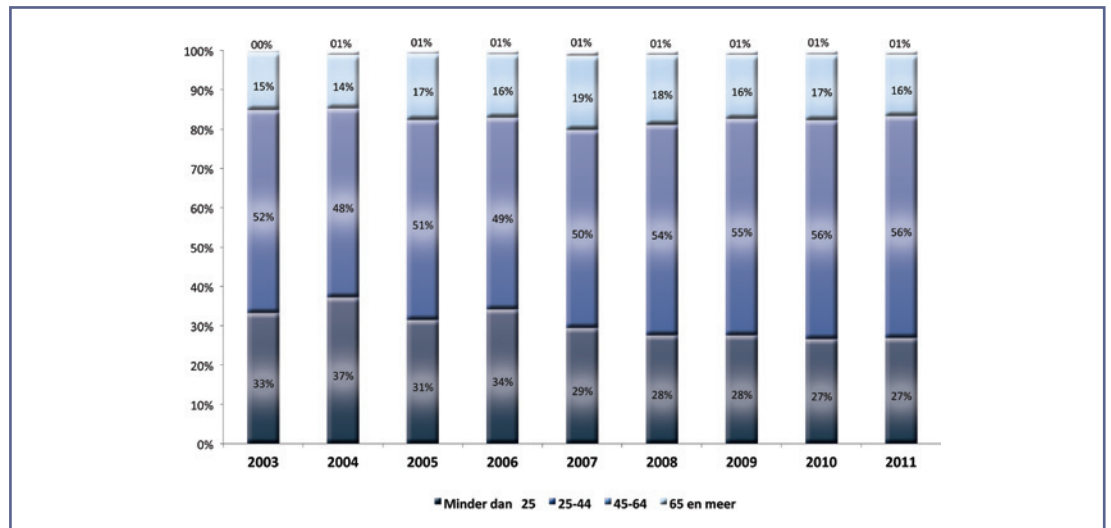

Het aantal begunstigden tussen 25 en 44 jaar stijgt voortdurend sinds 2007. In 2011 vertegenwoordigt deze groep 56,4 % van het totaal. Terwijl de begunstigden jonger dan 25 jaar 37,2 % uitmaakten van het totaal in 2004, was dit aantal gedaald tot 26,9 % in 2011. Er is geen opmerkelijk verschil in verdeling volgens leeftijd tussen mannen en vrouwen.

⁹ Ter herinnering, de inwonersclusters werden opgeteld vanuit het aantal inwoners van de gemeenten. Voor meer details, verwijzen we naar de methodologische bijlage van het statistisch verslag dat bij deze focus werd gevoegd.

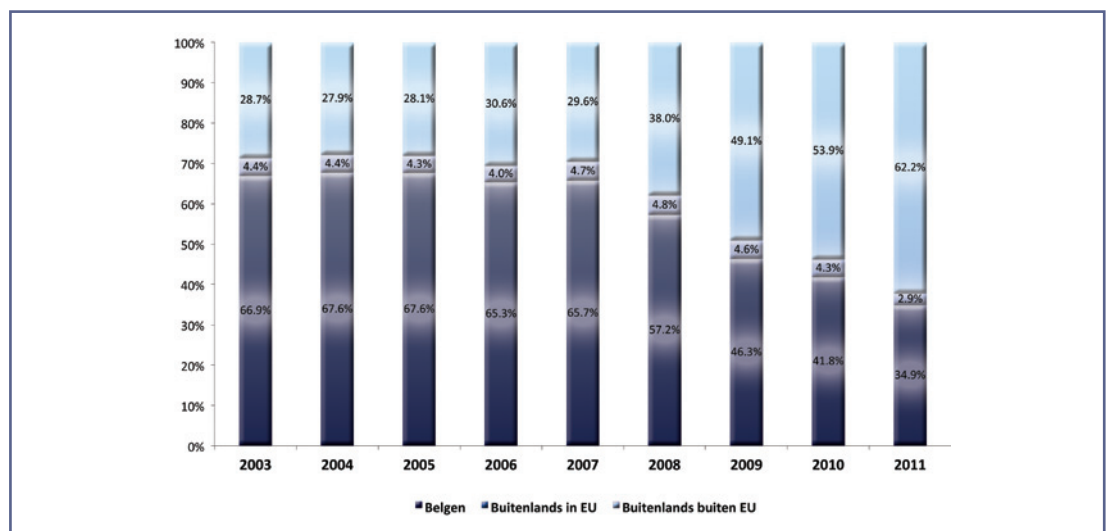
¹⁰ In 2011 vertegenwoordigden de premies toegekend aan mannen 54,9 % van het totaal voor de RMI-wet; 64,5 % voor de organieke wet en 72 % voor de RMD-wet.

Grafiek 5: verdeling van de installatiepremies volgens leeftijdsklasse

De verdeling van de begunstigen volgens nationaliteitsgroep (Belgen, EU-onderdanen en vreemdelingen van buiten de EU) is geëvolueerd van een meerderheid van Belgische begunstigen over de periode 2003-2008 naar een meerderheid van begunstigen uit landen van buiten de EU sinds 2009.

Grafiek 6: verdeling van de installatiepremies volgens nationaliteit

2.3 Huurwaarborgen

De huurwaarborg is een steunmaatregel van de OCMW's om de toegang te vereenvoudigen tot de huisvesting voor personen in armoede. De doelstelling is hen te helpen bij het opstellen van een huurwaarborg. Deze steun draagt bij tot de strijd tegen dakloosheid, op een preventieve manier of als deel van een oplossing in het vinden van een structurele huisvesting.

Via deze maatregel ontvangen de OCMW's een steun van 25 Euro per opgesteld dossier. Voor het jaar 2011 werd hiervoor 662.100 Euro voorzien, hetgeen overeenkomt met 26.484 huurwaarborgdossiers. Dit is iets minder dan vorig jaar.

Tabel 3: waarborgen: oorspronkelijke en aangegeven bedragen

	2008	2009	2010	2011
Oorspronkelijk bedrag	553.475 €	625.325 €	668.300 €	662.100 €
Aangegeven bedrag	469.625 €	694.000 €	523.050 €	514.075 €

Op basis van de gegevens die bij de OCMW's werden verzameld via het uniek jaarverslag 2012 blijkt dat de OCMW's 20.563 huurwaarborgdossiers hebben geopend in 2011. Van de 555 OCMW's die huurwaarborgdossiers hebben geopend in 2011, hebben er 337 het contingent overschreden dat hen aanvankelijk was toegekend, tegenover 176 die het slechts gedeeltelijk hebben gebruikt.

Tabel 4: waarborgen: oorspronkelijk en aangegeven aantal

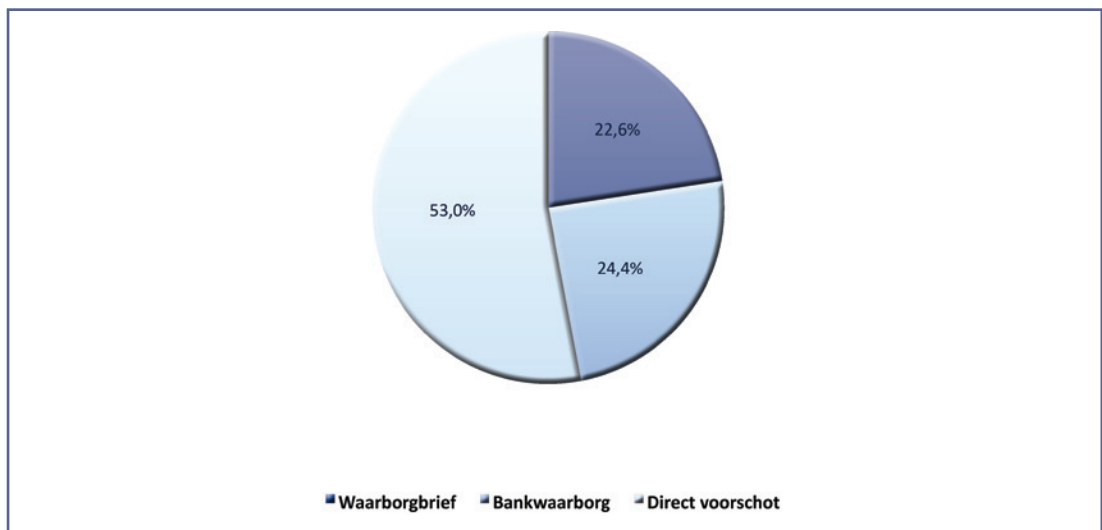
	2008	2009	2010	2011
Oorspronkelijk contingent	22.139	25.013	26.732	26.484
Aangegeven aantal	18.785	27.760	20.922	20.563

Het OCMW kan op drie manieren tussenkomen¹¹:

- het bedrag van de waarborg direct voorschieten op een geblokkeerde rekening;
- de bankwaarborg: de bank van het OCMW verbindt er zich, bij de geldschieter, toe het bedrag van de waarborg terug te betalen;
- de waarborgbrief: het OCMW belooft de verhuurder de huurwaarborg te betalen.

Het directe voorschot van het bedrag van de huurwaarborg is de minst gebruikte methode door de OCMW's in 2011.

Grafiek 7: verdeling van de huurwaarborgen volgens tussenkomst

2.4 Doorgangswoningen

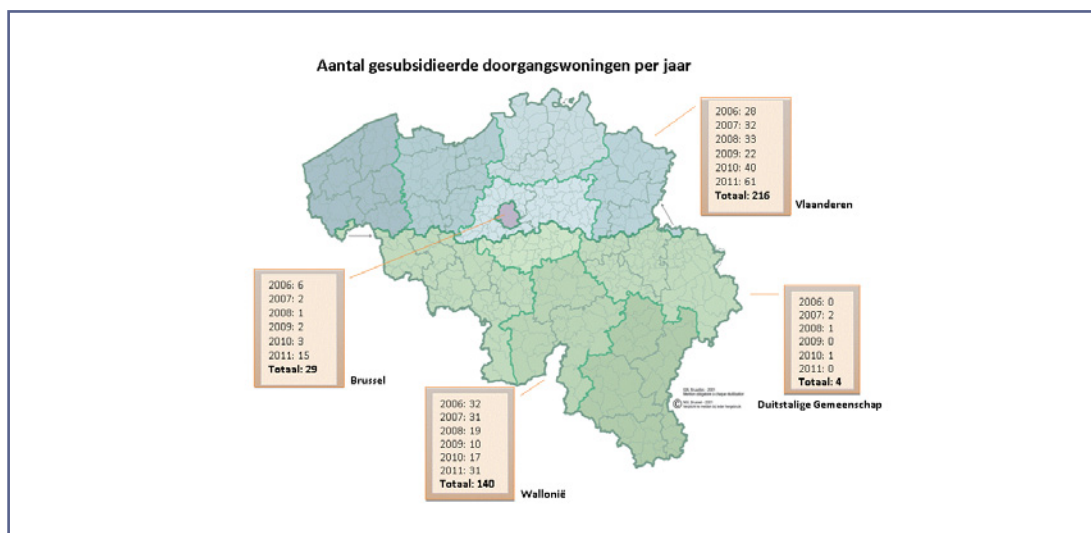
Een doorgangswoning is een woning die het OCMW verhuurt voor een korte periode aan personen die zich in een staat van behoeftigheid bevinden. De huurovereenkomst wordt voor maximaal 4 maanden gesloten en kan één maal verlengd worden. Het verblijf in een doorgangswoning biedt een tijdelijke periode van zekerheid inzake huisvesting waarbinnen een duurzame oplossing gevonden kan worden voor het huisvestingsprobleem. Dit vangnet zorgt ervoor dat men niet in een neerwaartse spiraal van bestaansonzekerheid terecht komt.

¹¹ Meer details over de voorwaarden en wijzen van tussenkomst, zie <http://www.mi-is.be/be-nl/ocmw/huurwaarborgen>.

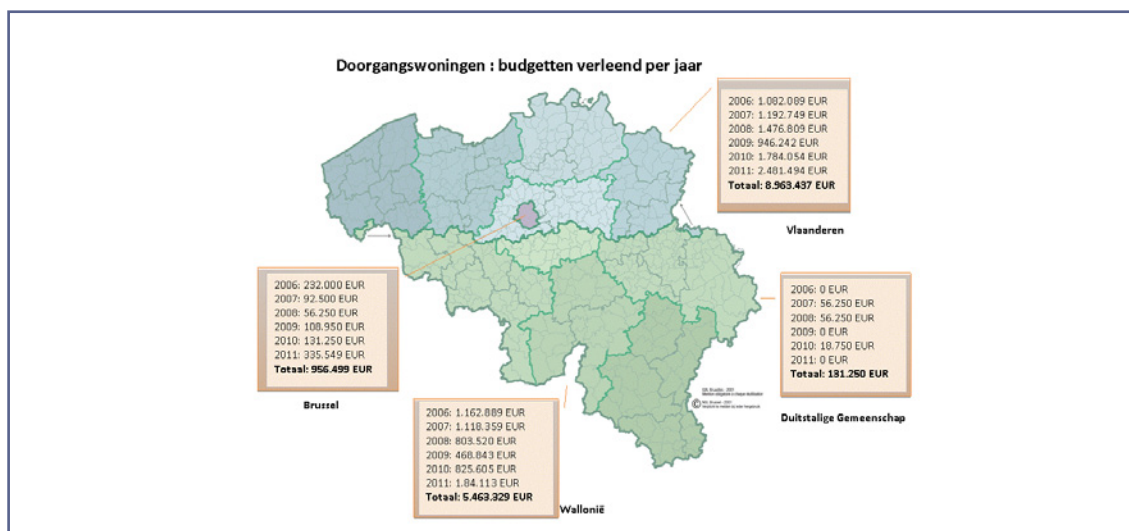
Een doorgangswoning biedt een antwoord op de situatie van personen die zich in moeilijkheden bevinden, naar aanleiding van een uitzetting, bijvoorbeeld, een onbevoegdheidsverklaring, een gezinsconflict, een ramp, zoals een brand, een ontploffing of een overstroming, ofwel gewoon omdat ze dakloos zijn. Om het aanbod doorgangswoningen te ondersteunen, kan de POD MI de OCMW's een subsidie van de Nationale Loterij toekennen¹². De subsidie kan jaarlijks maximum 56.250 Euro bedragen, en wordt als volgt verdeeld:

- maximaal 37.500 Euro voor renovatie-, of verbouwingswerkzaamheden die tot doel hebben het aantal doorgangswoningen te verhogen;
- maximaal 18.750 Euro voor de aanpassing en de uitrusting van deze doorgangswoning(en).

Dit initiatief draagt bij tot de uitvoering van het fundamenteel recht op huisvesting, waarin de preventie van dakloosheid centraal staat. In 2011 werden 107 woningen gesubsidieerd via de subsidie Nationale Loterij voor een totaalbedrag van 3.901.156 Euro.

Met 61 gesubsidieerde woningen laat Vlaanderen de twee andere gewesten van het land ruim achter zich.

Om het soort aanbod en het socio-economische profiel te kennen van de gebruikers van de doorgangswoningen heeft de POD MI een online mini-enquête¹³ uitgevoerd bij de Belgische OCMW's tijdens de maand september 2012. Uit de gegevens van deze enquête blijkt dat 39,2% van de doorgangswoningen bestemd zijn voor het huisvesten van gezinnen met kinderen en 22,2% voor alleenstaanden.

¹² Deze subsidie werd in 2006 opgestart door de federale regering bij de verdeling van de winsten van de Nationale Loterij van dat jaar. Sindsdien heeft de POD MI 5 maal de lancering aan de projectoproepen overgenomen.

¹³ Mini-enquête uitgevoerd tijdens de maand september 2012. 150 OCMW's van de 235 die een subsidie hebben ontvangen, hebben geantwoord op de enquête, ofwel een antwoordpercentage van 64 %.

Tabel 5: verdeling van de doorgangswoningen volgens het soort gezin

Alleenstaande	22,2%
Persoon met kind(eren)	21,9%
Samenwonende zonder kind	16,6%
Samenwonende met kind(eren)	39,2%
Totaal	100%

Van de personen die op het ogenblik van de enquête een doorgangswoning hadden, was 52,2% vrouwelijk en 47,8% mannelijk. De verdeling tussen mannen en vrouwen in functie van de leeftijdsgroep toont een oververtegenwoordiging van de vrouwen in de leeftijdsgroep 25-44 jaar, terwijl zij duidelijk minder vertegenwoordigd zijn in de hogere leeftijdsgroepen.

Tabel 6: verdeling van de gehuisveste personen volgens leeftijdsklasse en geslacht

	Mannelijk	Vrouwelijk
Minder dan 18 jaar	44,6%	42,1%
[18 – 24 jaar]	8,0%	10,1%
[25 – 44 jaar]	26,1%	35,2%
[45 – 64 jaar]	16,3%	11,3%
65 en meer	5,0%	1,4%
Totaal	100%	100%

Op het ogenblik van de enquête, had meer dan de helft van de opgevangen personen kinderen ten laste.

Tabel 7: verdeling van de gehuisveste gezinnen volgens het soort gezin

Alleenstaande	35,1%
Persoon met kind(eren)	31,1%
Samenwonende zonder kind	7,8%
Samenwonende met kind(eren)	26,1%
Total	100%

De duur van het verblijf in een doorgangswoning is reglementair beperkt tot 8 maanden. In de realiteit verblijft men in een doorgangswoning in 1 op de 5 gevallen langer dan 8 maanden. Voor de samenwonenden met kinderen stijgt dit aandeel tot één op vier.

Tabel 8: verdeling van de gehuisveste gezinnen volgens de verblijfsduur

	minder dan 8 maanden	tussen 4 en 8	meer dan 8	onbekende duur
Alleenstaande	57,9%	23,6%	17,9%	0,7%
Persoon met kind(eren)	59,7%	19,4%	18,5%	2,4%
Samenwonende zonder kind	45,2%	22,6%	16,1%	16,1%
Samenwonende met kind(eren)	46,2%	24,0%	27,9%	1,9%
Total	54,4%	22,3%	20,6%	2,8%

2.5 De referentie-adressen

Om de situatie van de daklozen te verbeteren, kan geëist worden dat de steunaanvrager bij een OCMW over een woonplaats beschikt. Een dakloze kan dan ingeschreven worden in het register van de gemeente door een referentie-adres af te leveren.

De dakloze heeft twee mogelijkheden:

- de inschrijving bij een privépersoon die is ingeschreven bij de gemeente en die aanvaardt om zijn post te ontvangen en hem die te bezorgen
- de inschrijving bij het OCMW van de gemeente waar hij feitelijk verblijft

Het is niet mogelijk om het aantal daklozen met een referentie-adres op te sommen via de informatie die de POD MI tot zijn beschikking heeft. Op basis van de informatie¹⁴ aanwezig in het rijksregister (FOD Binnenlandse Zaken) wordt onderstaande tabel bekomen met het jaarlijks aantal referentieadressen.

Tabel 9: aantal OCMW referentie adressen

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Jaarlijks aantal	3.088	3.401	3.835	4.238	4.928	5.281	4.784
In % van het aantal leefloners Eq. Leflooners	1,9%	2,1%	2,4%	2,7%	2,8%	2,8%	2,5%

Uit bovenstaande tabel kan afgeleid worden dat 4.784 personen een OCMW als referentie-adres hadden in 2011. Dit is minder dan in 2010 en 2009. Dit cijfer is een onderschatting van de realiteit.

Minimum 2,5 % van alle leefloners of van de begunstigden van een financiële steun waren in 2011 dakloos. Hoewel dit percentage een lichte daling vertoont, is het vrij stabiel over de referentieperiode.

¹⁴ Een koppeling van het administratieve adres van het OCMW met het bestand uit de FOD Binnenlandse Zaken met daarin de referentie-adressen geeft niet altijd een resultaat. Enerzijds komen adressen die door de OCMW's als referentie gebruikt worden niet noodzakelijk overeen met de administratieve adressen van de OCMW's, zoals die gekend zijn door de POD MI en anderzijds kunnen de adressen van de OCMW's tijdens de periode wijzigen. Het is niet mogelijk om dezelfde soort ondervraging uit te voeren voor de privéreferentie-adressen, omdat hiervoor de adressen vooraf moeten gekend zijn.

POD | Maatschappelijke Integratie
SPP | Intégration Sociale